

Two Phases, Twice as Good?

*Exploring Stakeholder Perspectives on the Two-Phase
Procurement Approach in Policy and Practice*

10 april 2026

Bijeenkomst NAP SIG Project Management

Noud Prast

Complex Systems Engineering and Management

Wegen

Bruggen

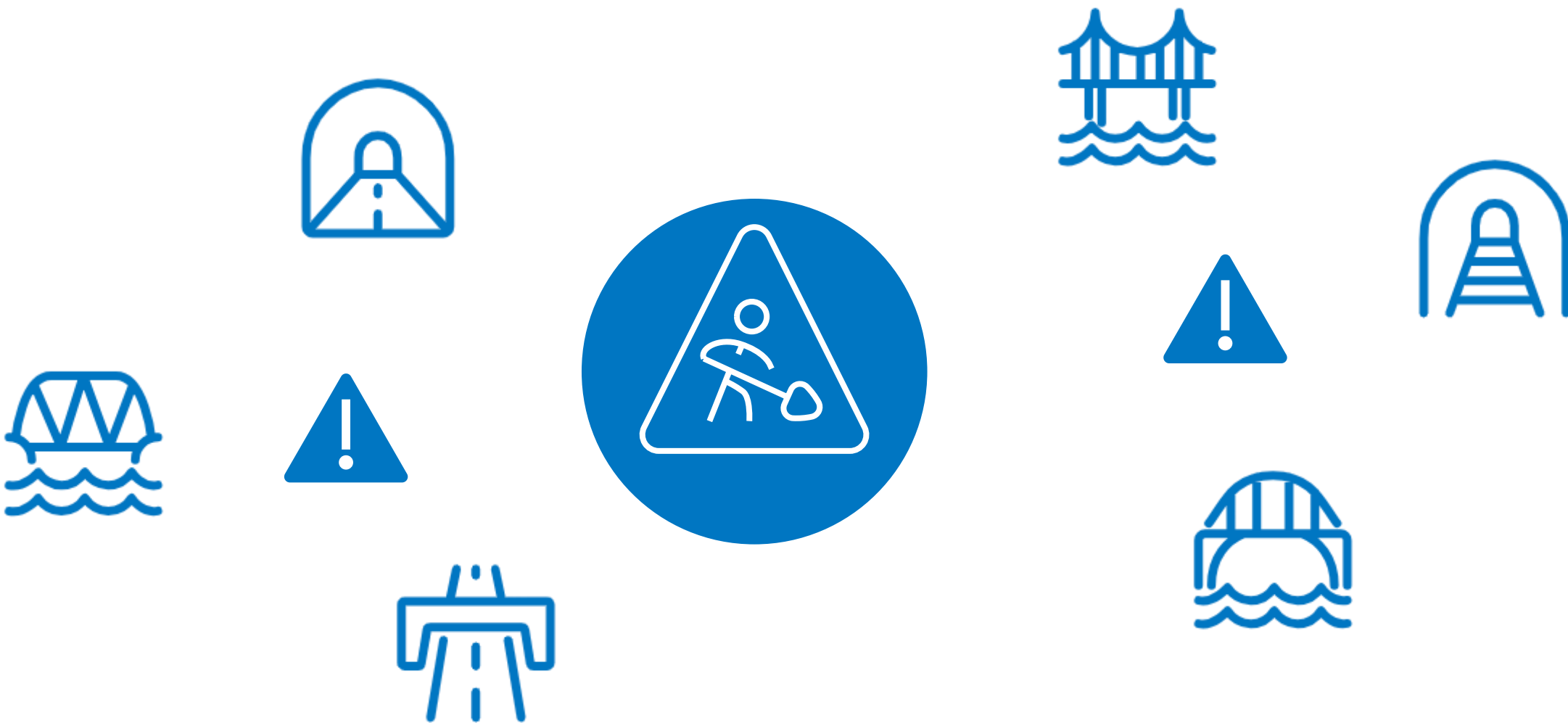

Tunnels

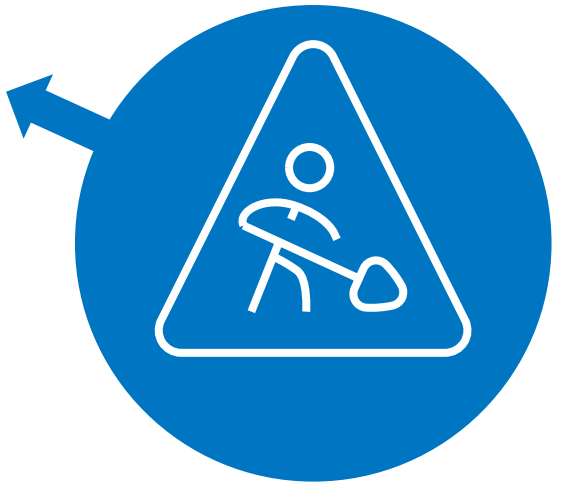
Sporen

Infrastructuur onder druk

Infrastructuur onder druk

Onzekerheid

Infrastructuur onder druk

Onzekerheid

Urgentie

Infrastructuur onder druk

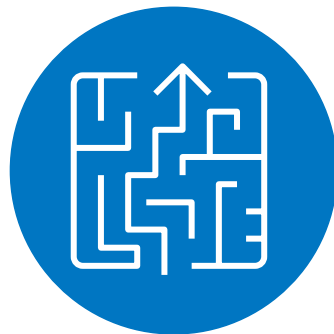
Onzekerheid

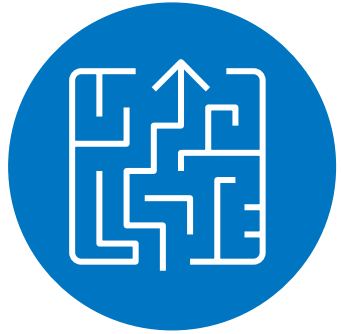

Urgentie

Complexiteit

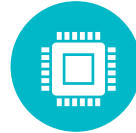
Complexiteit

Strengere milieunormen

Grotere volumes

Digitalisatie en cyberbeveiliging

Klimaatbestendigheid

Standaardisatie

Duurzaamheid

Infrastructuur onder druk

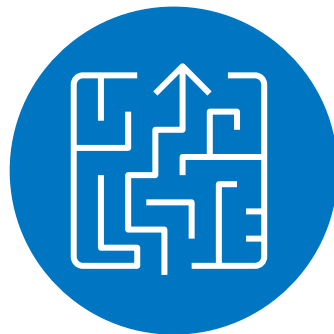
Onzekerheid

Urgentie

Complexiteit

Infrastructuur onder druk

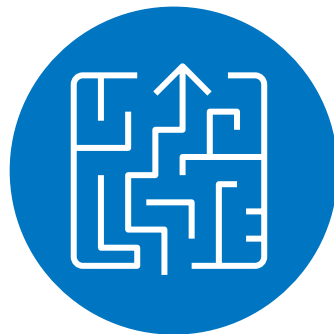
Onzekerheid

Urgentie

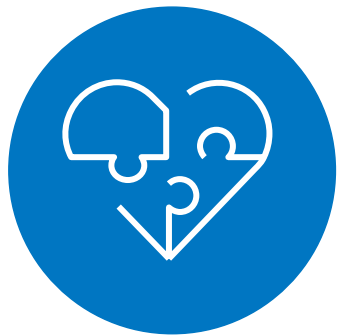

Complexiteit

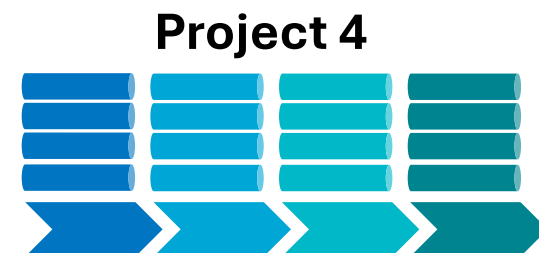
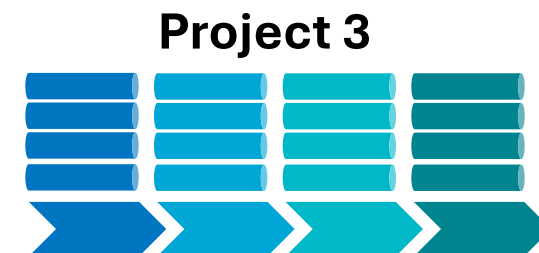
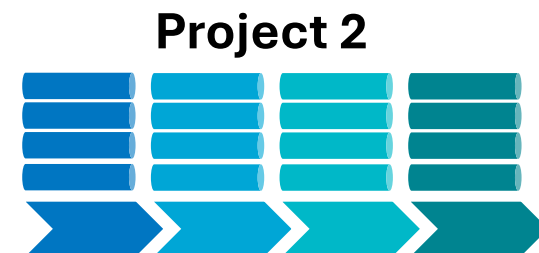
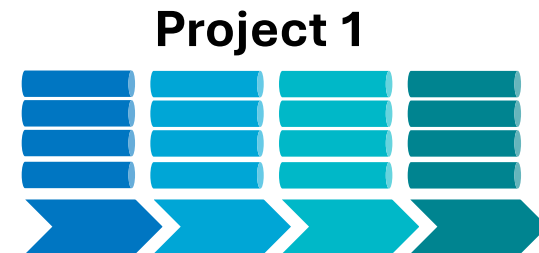
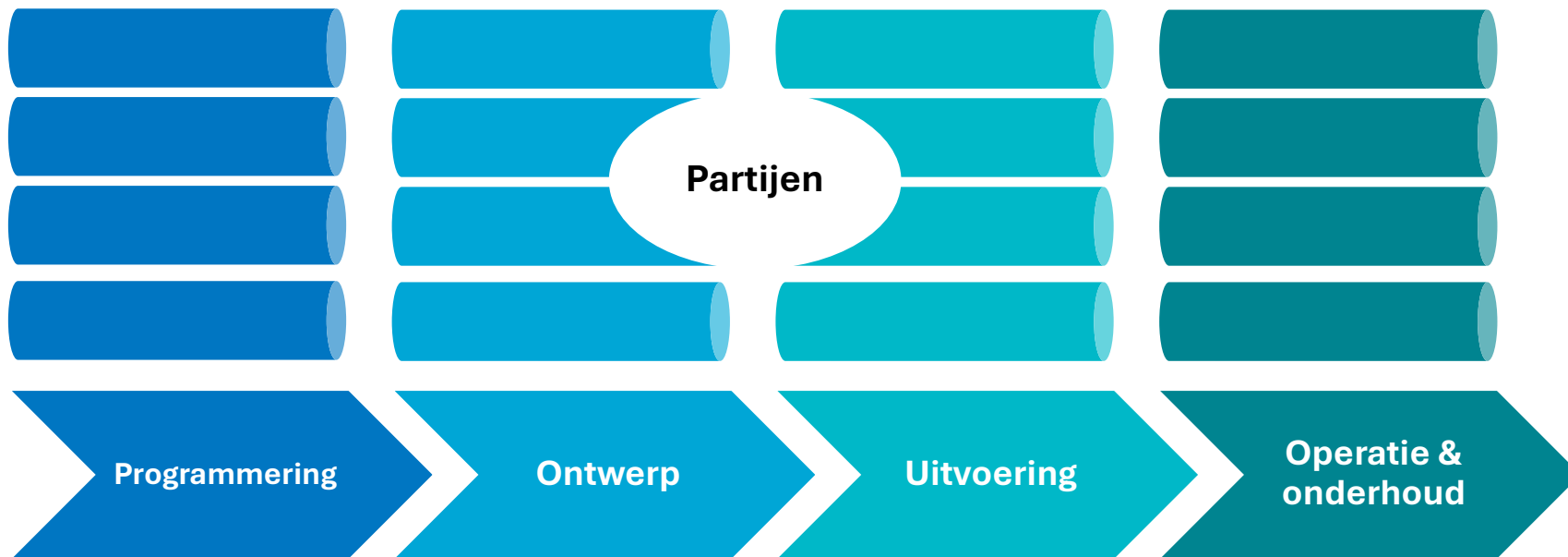

Fragmentatie

Fragmentatie

Aanbestedingsaanpak

Aanbesteding als sleutelfactor

Effectief gebruik van publieke middelen

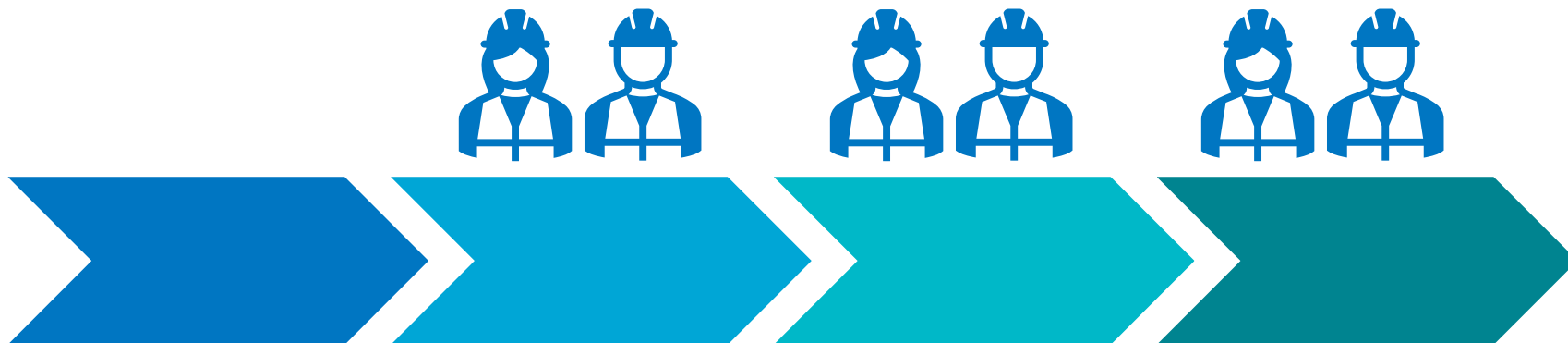
Wie, wanneer, hoe

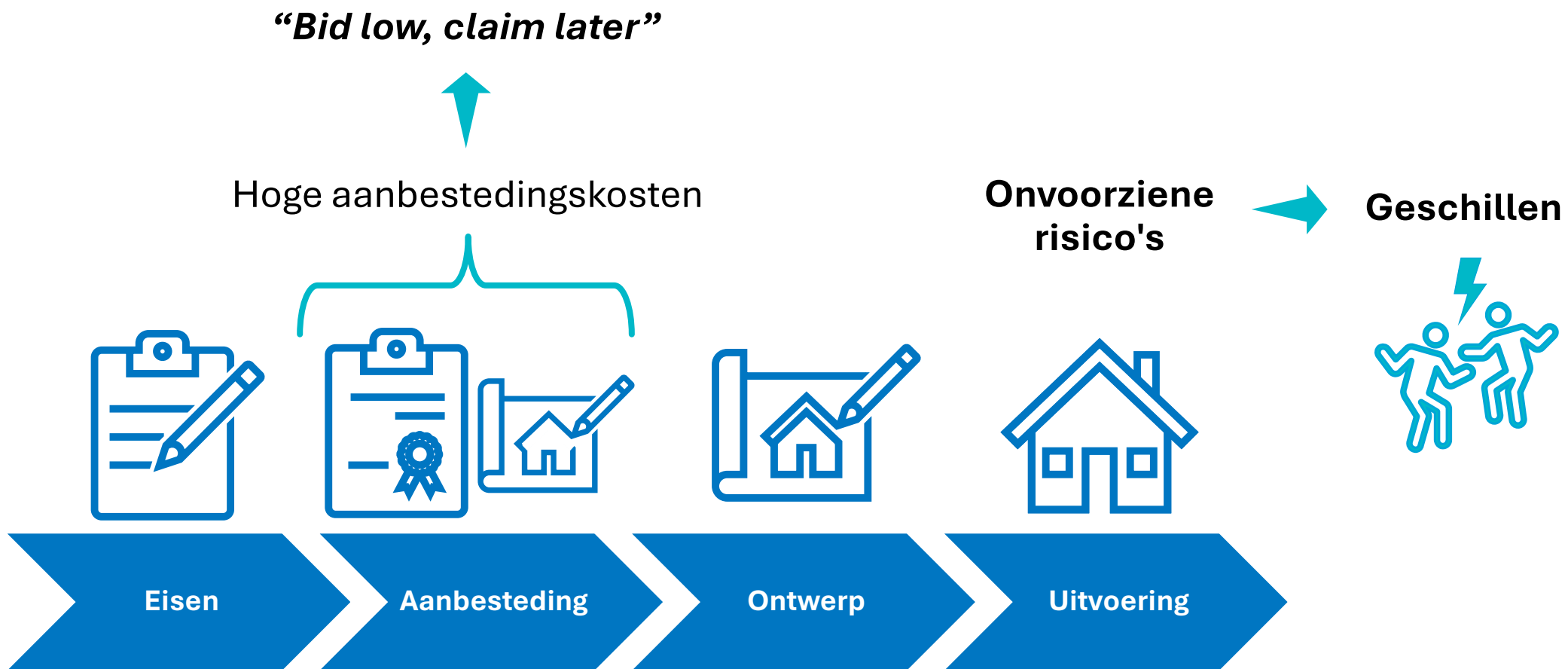
Risico's

Prijzen

Geïntegreerd model

Uitdagingen

Faalkosten
5 miljard euro per year

Failissement met een waarde van 7 miljard pond aan projecten en 45.000 banen

2018

Verminderde deelname aan grote infrastructuurprojecten.

2021

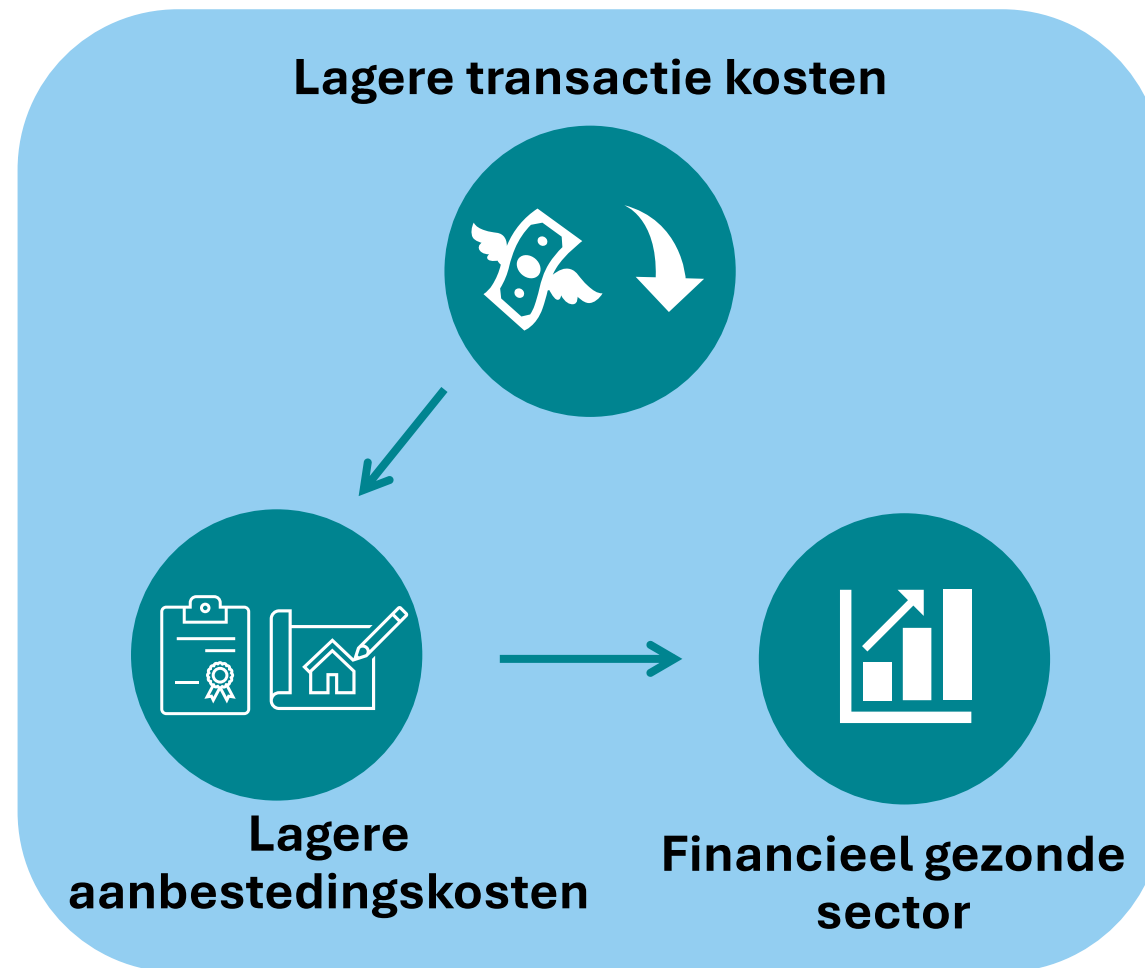
Mislukking van de aanbesteding voor de Van Brienenoordbrug

2024

Twefasenaanpak

Hoofddoelstellingen

Hoe werkt het?

Fase 1

Fase 2

Uiteenlopende perspectieven

Go/No-Go
Betere prijzen?

Duur?

Veeleisend?

Onderzoeksvraag

“Hoe beoordelen en evalueren belanghebbenden bij Nederlandse infrastructuurprojecten de tweefasenaanpak in relatie tot de doelstellingen?”

Q-methodologie

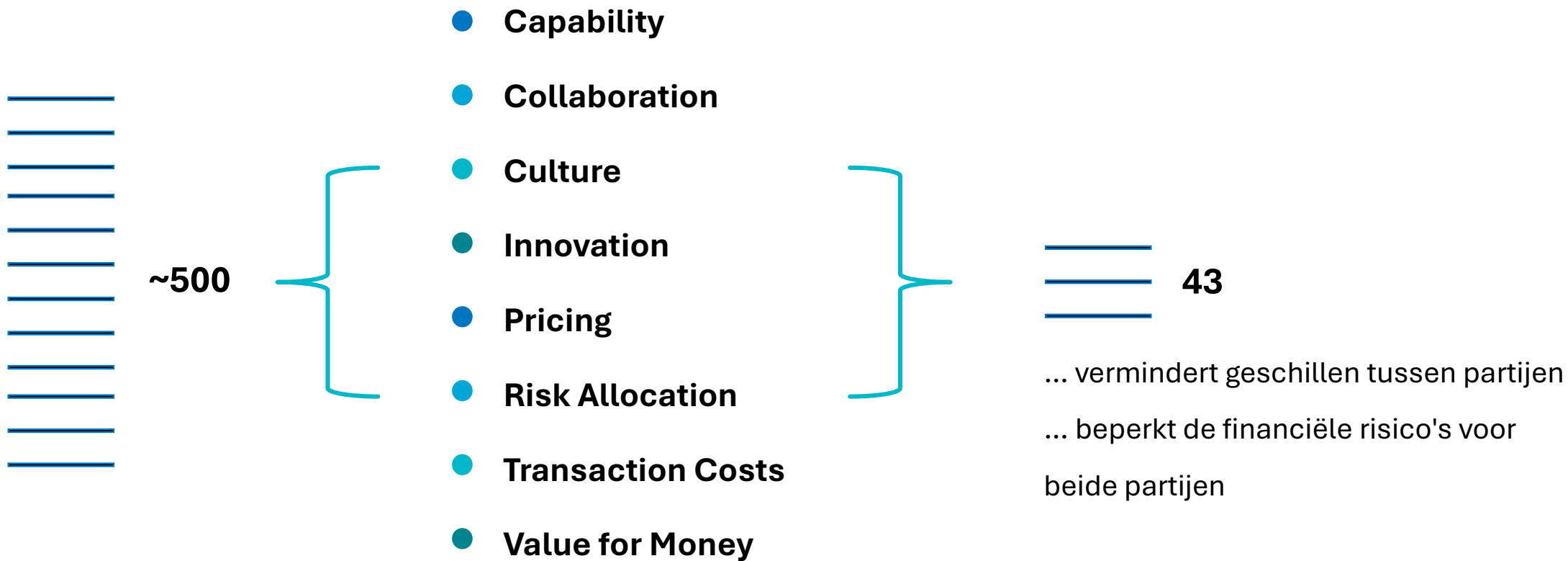
1. Definitie van het Concours

Ideeën verzamelen

~500

2. Ontwikkeling van de Q-set

3. Selectie van de P-set

Direct betrokken

>10 jaar ervaring

Relevante organisatie

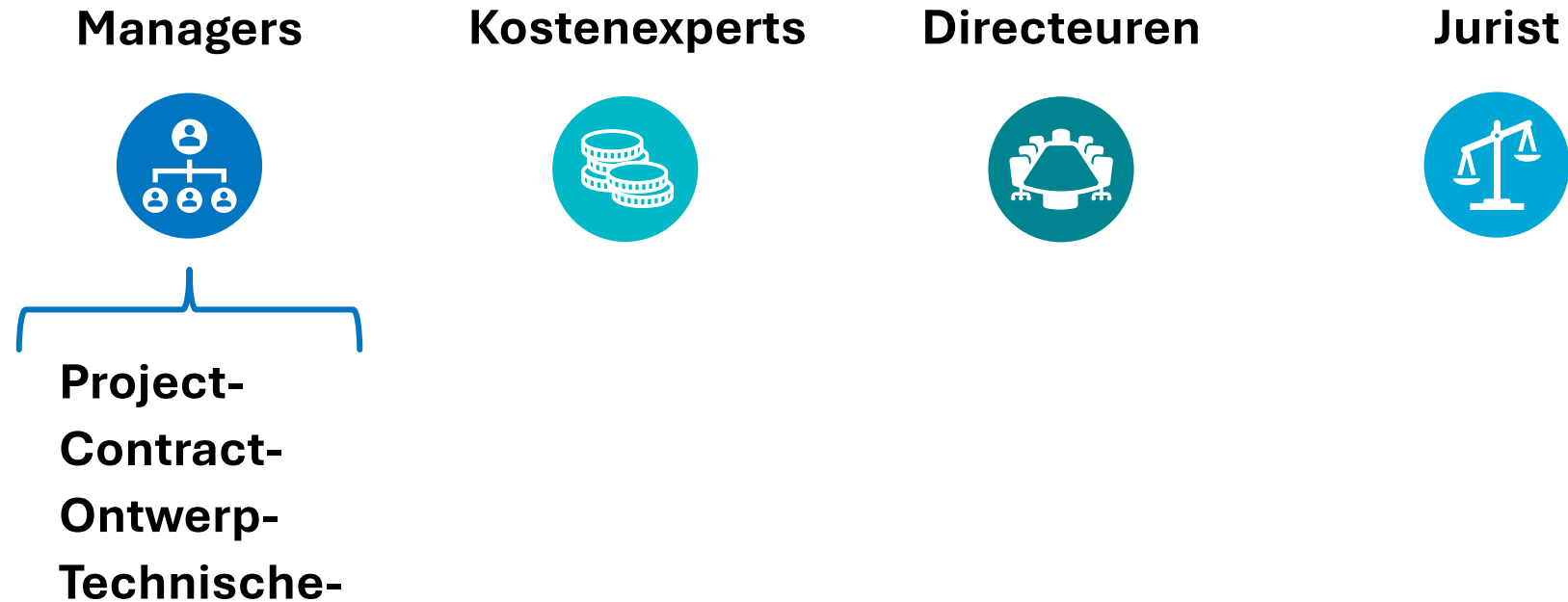

27 deelnemers

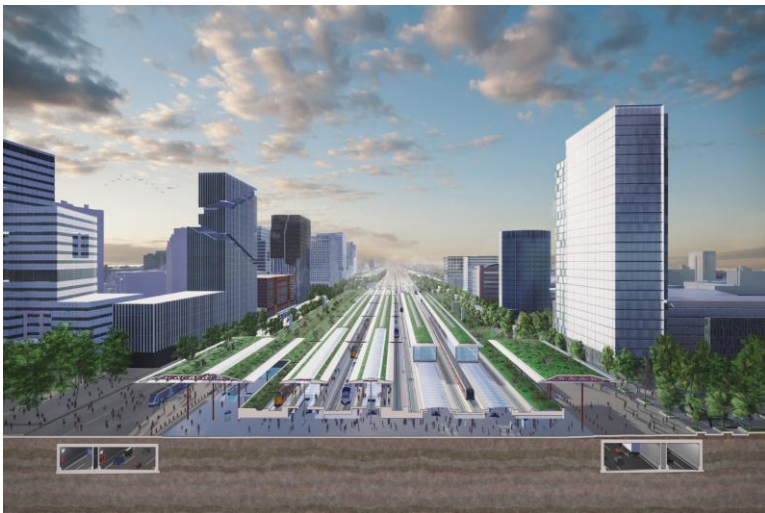

- Rijkswaterstaat
- Waterschappen
- Ingenieursbureau
- Baggeraars
- Aannemers
- Kosten adviesbureaus
- Advocatenbureau

3. Selectie van de P-set

3. Selectie van de P-set

4. Q-sorts verzamelen

Voorlopige sortering

Klik en sleep de kaarten of druk op de toetsen "1", "2" of "3" om de statements te sorteren.

Elke statement begint met "De tweefasenaanpak...".

0/43

Niet mee eens (1) **Neutraal (2)** **Mee eens (3)**

Bouwt vertrouwen op tussen opdrachtgever en opdrachtnemer door kostentransparantie.

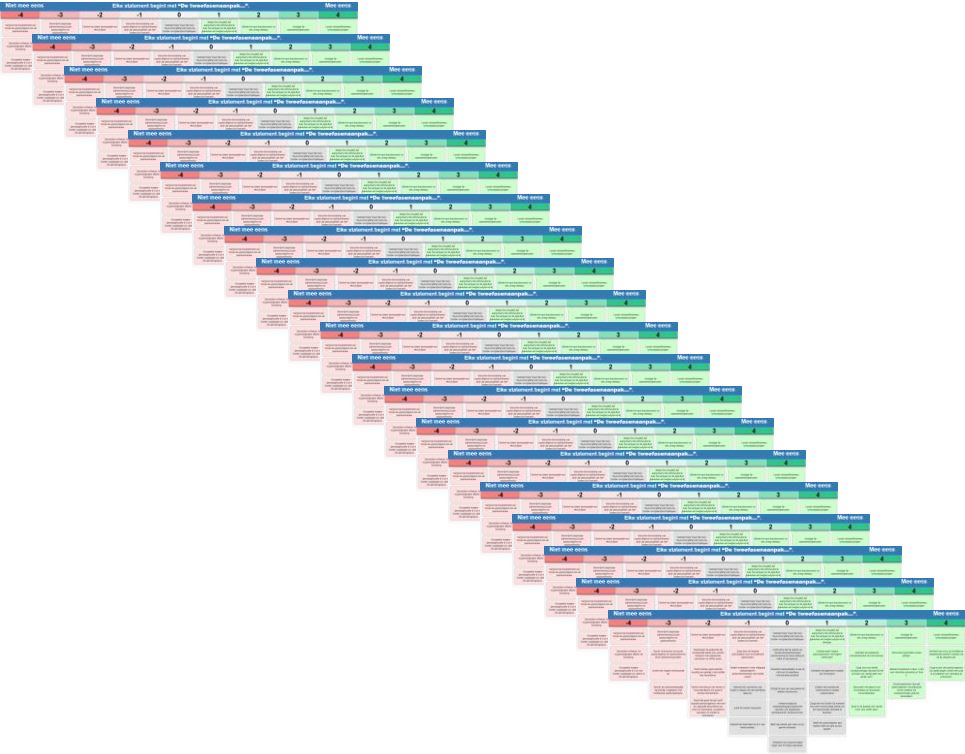
4. Q-sorts verzamelen

Elke statement begint met "De tweefasenaanpak...".

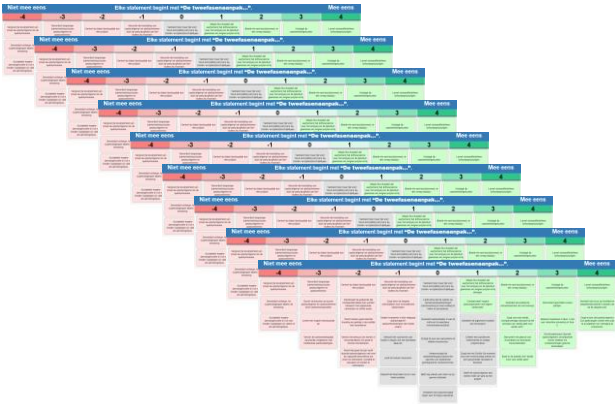
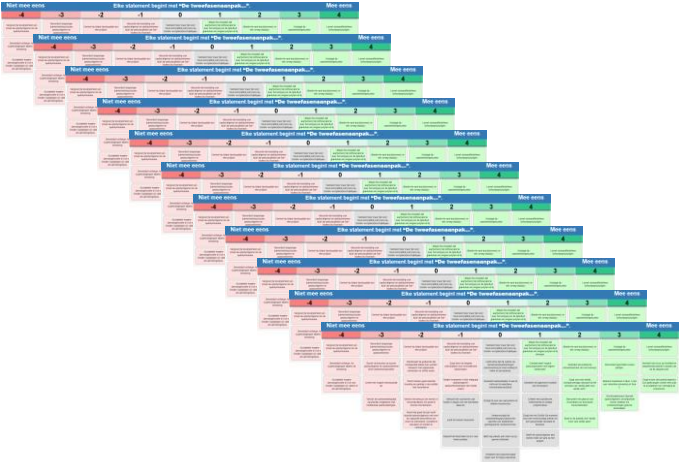
Niet mee eens		Elke statement begint met "De tweefasenaanpak...".							Mee eens	
-4	-3	-2	-1	0	1	2	3	4		
Verkort de aanbestedingstijd aanzienlijk vergeleken met traditionele aanbestedingen.	Maakt investeren in één integraal opdrachtgever-opdrachtnemers team de moeite waard.	Vermindert ontwerp- en scopewijzigingen tijdens de uitvoering.	Levert kostenefficiëntere ontwerpoplossingen.	Verkort door meer tijd voor risico-inschatting het risico op kosten- en tijdsverschrijvingen.	Blijft nog steeds een sterk wij-zij-gevoel uitstralen.	Werkt minder goed doordat houding en gedrag in de praktijk niet veranderen.	Versterkt de focus op kwaliteit en langetermijnwaarde in plaats van op de laagste prijs.	Verzwakt de toewijding van opdrachtgever en opdrachtnemer door de aanwezigheid van het Go/No-Go-moment.		
Leidt tot minder meenwerk.	Bepert de financiële risico's voor beide partijen.	Verlaagt de aanbestedingskosten.	Doorbreekt de gedachte dat complexiteit alleen kan worden beheerst met uitgebreide contracten en strikte eisen.	Zorgt met het Go/No-Go-moment voor een evenwichtige prikkel om een gezamenlijk resultaat te bereiken.	Betrekt te veel besluitvormers in een vroeg stadium.	Zorgt voor een eerlijk winstpercentage dat past bij het principe van "eerlijkheid voor eerlijk werk".	Zorgt ervoor dat opdrachtgevers zich gedwongen voelen een prijs te accepteren om vertraging te voorkomen.	Verbeterd de algemene kwaliteit van het project.		
Compenseert hogere aanvangskosten met lagere eindkosten.	Geeft de opdrachtgever een sterke mate van grip op het project.	Draagt bij aan een gezondere en vitalere bouwsector.	Bouwt vertrouwen op tussen opdrachtgever en opdrachtnemer door kostentransparantie.	Vergroot de tevredenheid van zowel de opdrachtgever als de opdrachtnemer.	Verandert aanbesteden in een te korte en te selectieve 'schoonheidswedstrijd'.	Belooft het voorkomen van fouten in plaats van het herstellen daarvan.	Accepteert hogere aanvangskosten in ruil voor minder wijzigingen en claims in de uitvoeringsfase.	Belooft investeren in fase 1 met een robuustere uitvoering in fase 2.		
	Bevordert langdurige samenwerking tussen opdrachtgever en opdrachtnemer.	Levert een hogere klantwaarde op.	Leidt ertoe dat de nadruk op samenwerkingstrainingen samenwerking te veel vastlegt in rollen en procedures.	Zorgt door de langere ontwerfase voor innovatievere oplossingen.	Verbeterd het projectresultaat tegen een te hoge projectprijs.	Verkort de totale doorlooptijd van een project.	Stimuleert het gebruik van innovatieve en duurzame bouwmethoden.			
		Creëert een positievere, motiverende en veilige projectcultuur.	Vereenvoudigt de aanbestedingsprocedure ten opzichte van traditionele geïntegreerde contractvormen.	Vermindert geschillen tussen partijen.	Verbeterd de praktische uitvoerbaarheid van het ontwerp.	Wordest belemmerd doordat opdrachtgevers onvoldoende kennis hebben om kostenramingen goed te beoordelen.				
				Komt niet goed tot zijn recht doordat opdrachtgevers niet over de capaciteit beschikken om (mee) te ontwerpen, kwaliteit te bewaken en kosten te controleren.	Maakt het mogelijk dat aannemers het enthousiasme over het ontwerp en de tijdsdruk gebruiken om hogere prijzen af te dwingen.					
				Vereist het behoud van kennis in het projectteam om goed te kunnen functioneren.						

Botst in de praktijk met "eerlijk werk voor eerlijk geld."

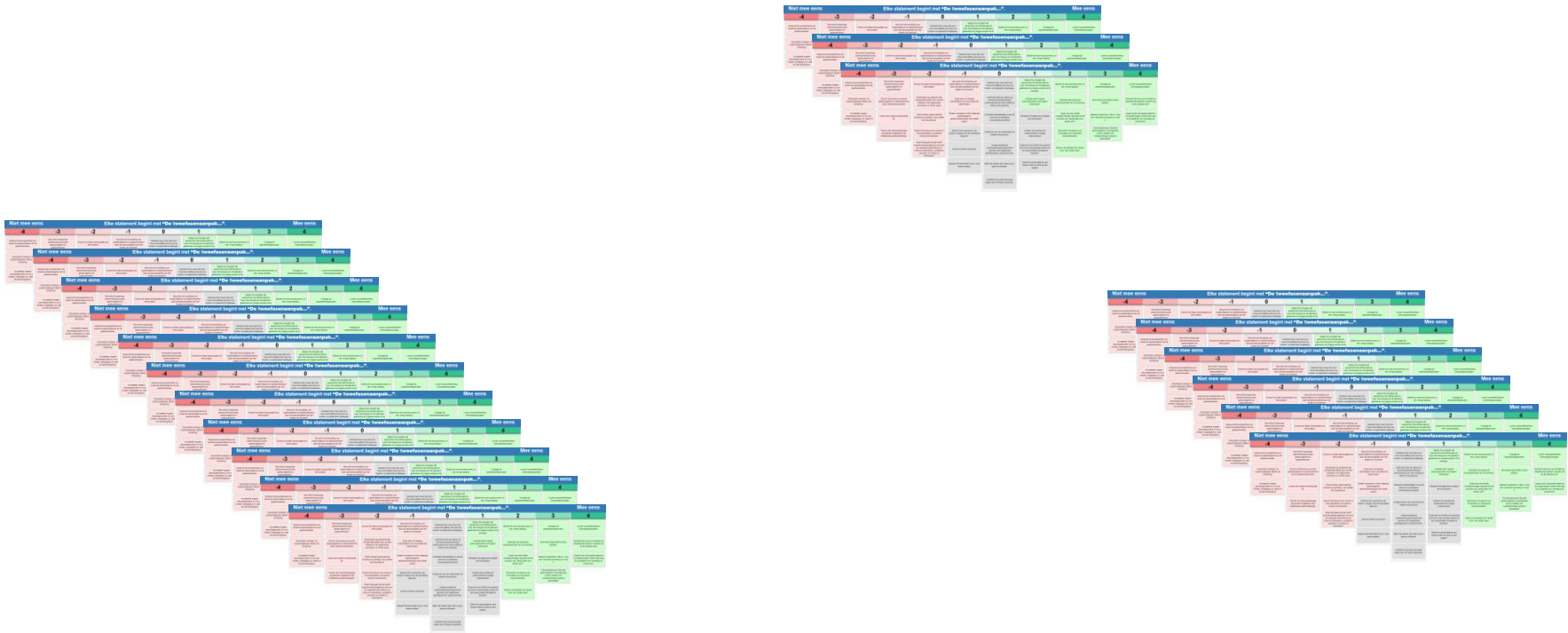
5. Q-analyse

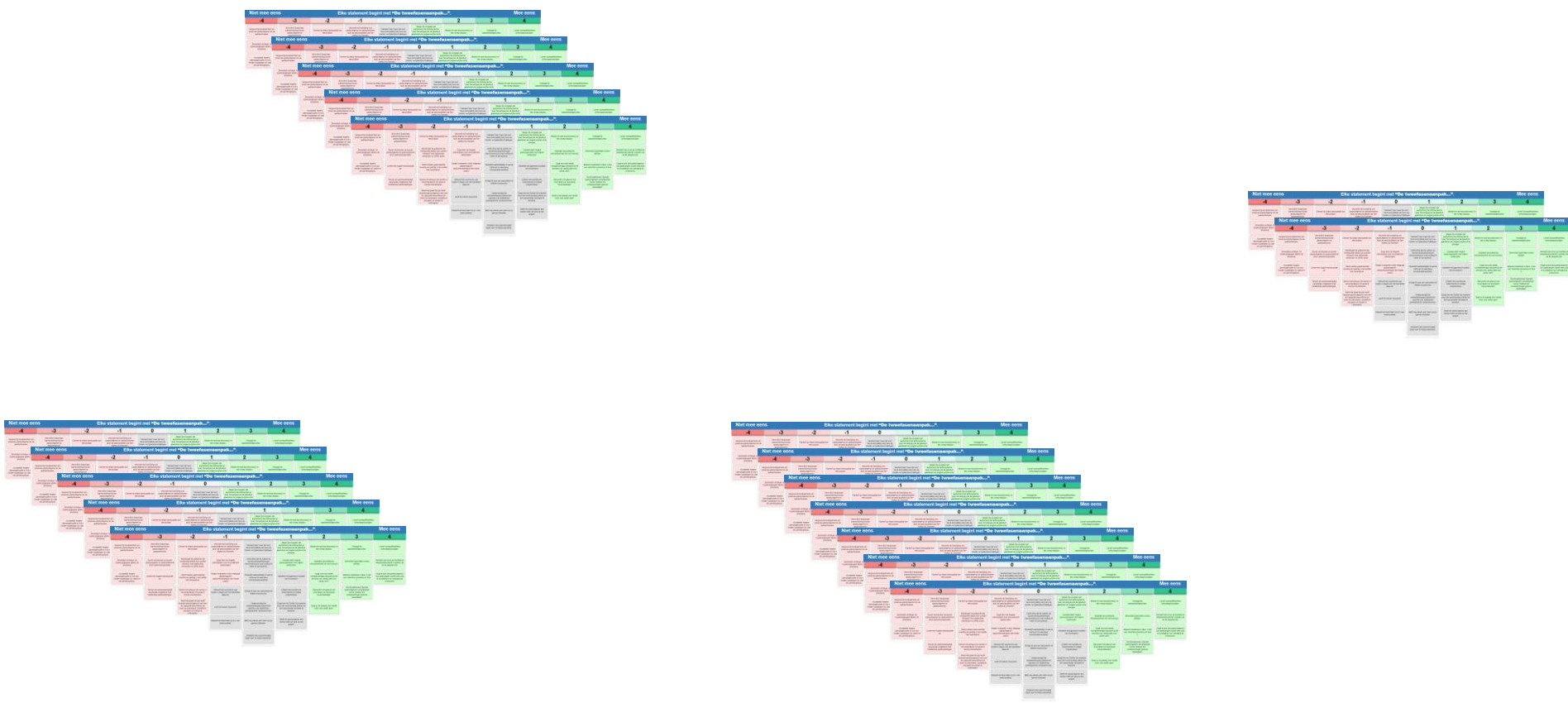
5. Q-analyse

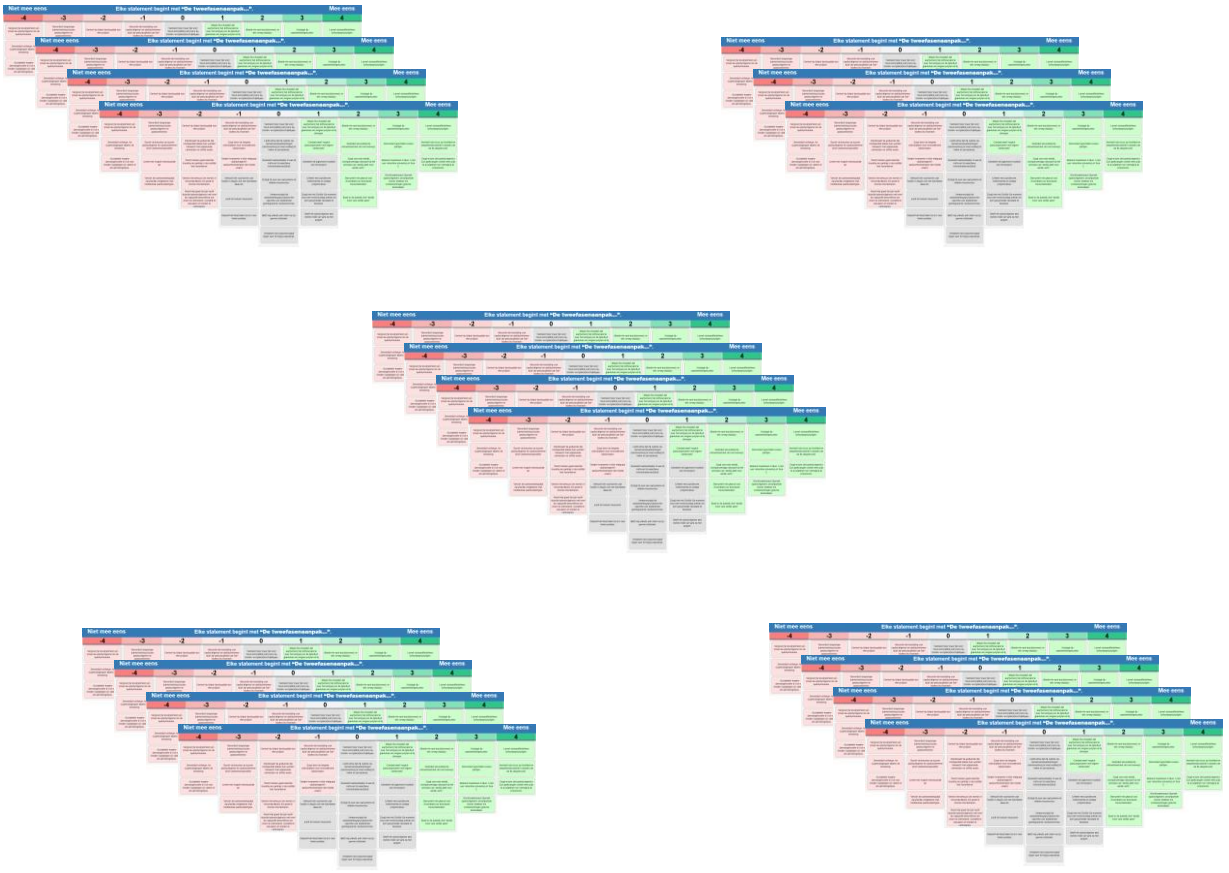
5. Q-analyse

5. Q-analyse

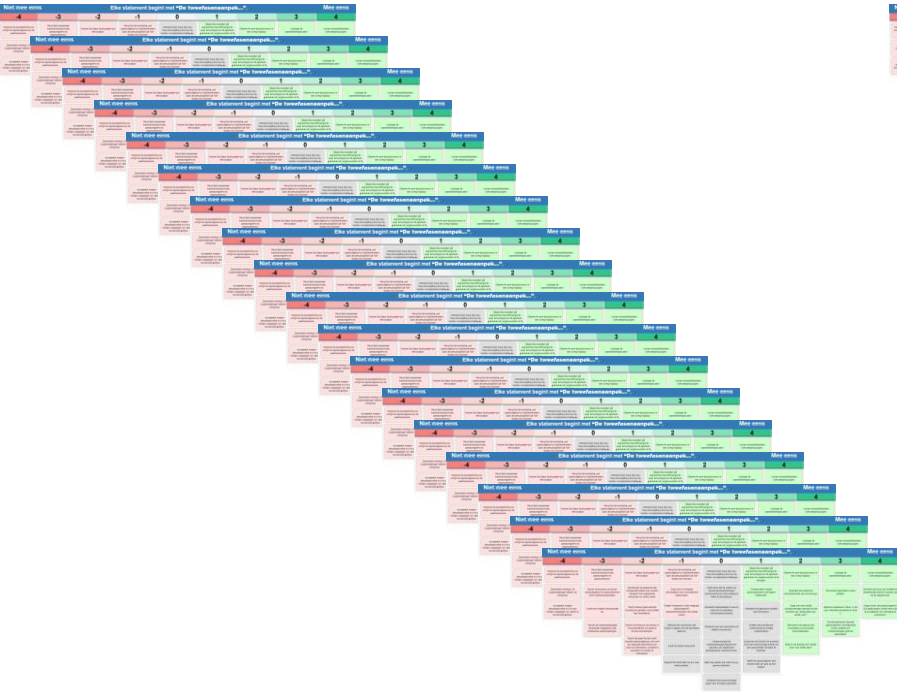

5. Q-analyse

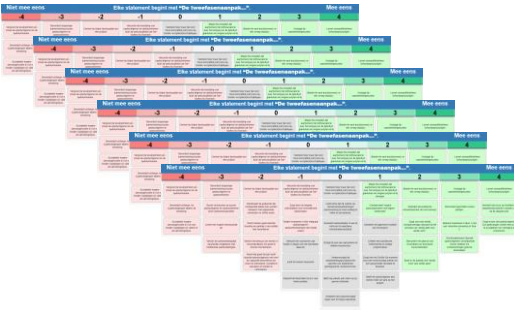

5. Q-analyse

Groep 1

Groep 2

Groep 3

5. Q-analyse

~ Definiërende statements ~

Groep 1

... beperkt de financiële risico's voor beide partijen.

...

...

Groep 2

... levert meer kostenefficiënte ontwerp oplossingen.

...

...

Groep 3

... vermindert ontwerp- en omvangwijzigingen tijdens de uitvoering.

...

...

6. Interpretatie

Consensus

Verbeterde samenwerking

Meer voorspelbare uitvoering

Stijgende kosten fase 1, stabiliteit fase 2

Andere verdeling transactiekosten

Go/No-Go-moment: mijlpaal

Voorspelbare beloning

Consensus

Verbeterde samenwerking

- Minder geschillen

Meer voorspelbare uitvoering

Stijgende kosten fase 1, stabiliteit fase 2

Andere verdeling transactiekosten

Go/No-Go-moment: mijlpaal

Voorspelbare beloning

Consensus

Verbeterde samenwerking

Meer voorspelbare uitvoering

- Betere risico identificatie

Stijgende kosten fase 1, stabiliteit fase 2

Andere verdeling transactiekosten

Go/No-Go-moment: mijlpaal

Voorspelbare beloning

Consensus

Verbeterde samenwerking

Meer voorspelbare uitvoering

Stijgende kosten fase 1, stabiliteit fase 2

- Minder aanpassingen

Andere verdeling transactiekosten

Go/No-Go-moment: mijlpaal

Voorspelbare beloning

Consensus

Verbeterde samenwerking

Meer voorspelbare uitvoering

Stijgende kosten fase 1, stabiliteit fase 2

Andere verdeling transactiekosten

- Lagere aanbestedingskosten
- Betalen voor samenwerking

Go/No-Go-moment: mijlpaal

Voorspelbare beloning

Consensus

Verbeterde samenwerking

Meer voorspelbare uitvoering

Stijgende kosten fase 1, stabiliteit fase 2

Andere verdeling transactiekosten

Go/No-Go-moment: mijlpaal

- Duur en tijdrovend

Voorspelbare beloning

Consensus

Verbeterde samenwerking

Meer voorspelbare uitvoering

Stijgende kosten fase 1, stabiliteit fase 2

Andere verdeling transactiekosten

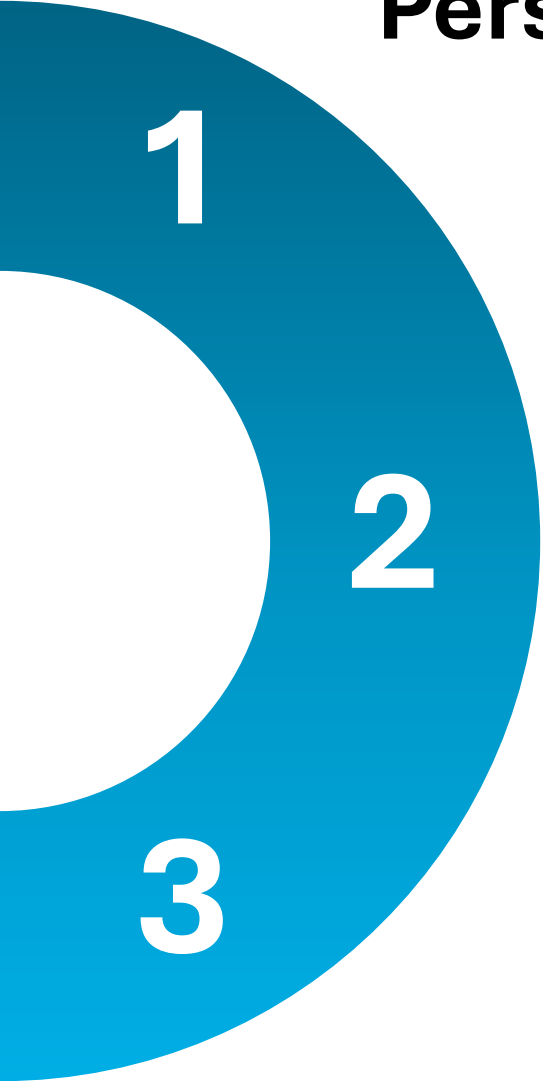
Go/No-Go-moment: mijlpaal

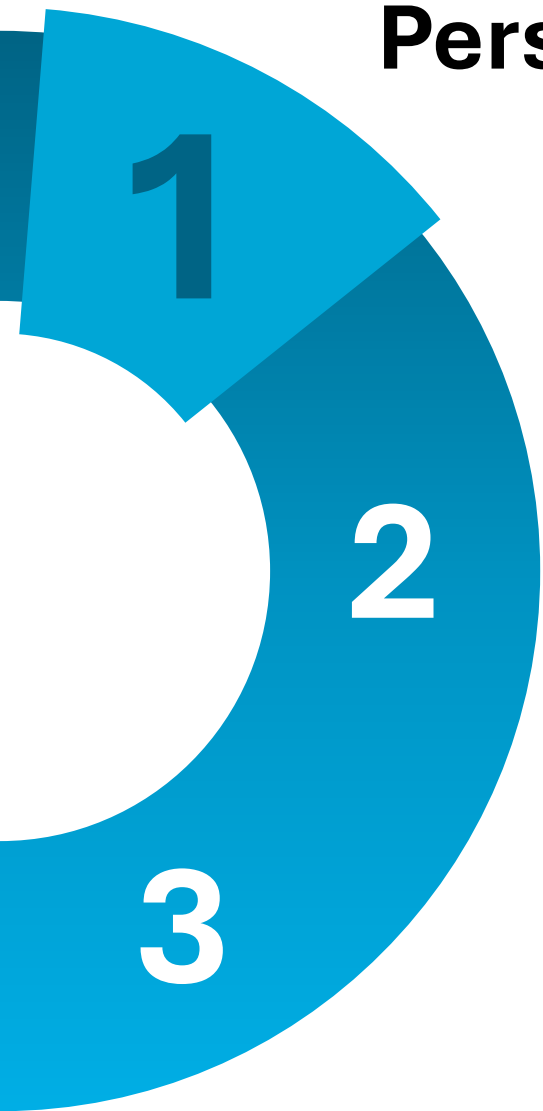
Voorspelbare beloning

- Verminderde uitschieters

Perspectieven

Perspectieven

- Transparantie voor het opbouwen van vertrouwen en controle
- Doorbreekt wij-zij dynamiek
- Gezamenlijk en controleerbaar prijsbepalingsproces
- Vroegtijdig gezamenlijk onderzoek vermindert verrassingen achteraf
- Waardeert overstap van documentgebaseerde naar gedragsgebaseerde beoordeling

Perspectieven

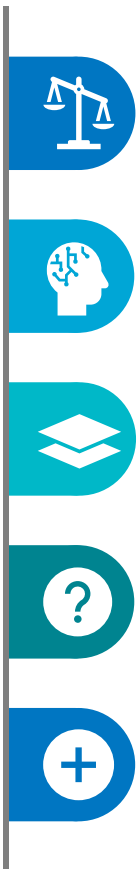
- Gebrek aan tegenwicht van de publieke opdrachtgever
- Voorspelbaarheid boven innovatie
- Uitgebreide risicoanalyse verhoogt de kosten (fase 1)
- Vroegtijdige voorbereiding vermindert risico's

Perspectieven

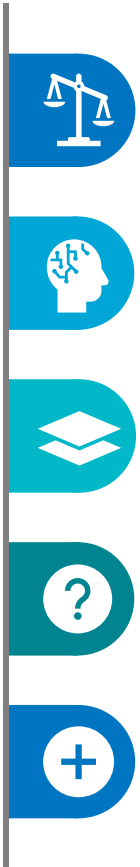

- Het gebruik van uitvoeringskennis stabiliseert de projectoplevering
- Fase 1 kostenstijging, afweging voor prijsstabiliteit Fase 2
- Grondige aanbesteding

Discussie

Discussie

Discussie

Compenserende macht

- Onderhandelingsmacht
- Risicomijdend gedrag
- Transparantie verschuift verantwoordelijkheid

Discussie

Compenserende macht

Gedragsafhankelijkheid

- Verbetering van de werkrelaties
- Vertrouwen en individueel gedrag
- Tijdelijke cultuurverandering

Discussie

Compenserende macht

Gedragsafhankelijkheid

Afstemming op alle niveaus

?

+

- Druk om meer winst te maken
- Vertrouwen verminderen

Discussie

Compenserende macht

Gedragsafhankelijkheid

Afstemming op alle niveaus

Rechtvaardigbaar met hoge onzekerheid

- Waar voor je geld
- Hoge onzekerheid
- Hoge risico's

Discussie

Compenserende macht

Gedragsafhankelijkheid

Afstemming op alle niveaus

Rechtvaardigbaar met hoge onzekerheid

Positieve perspectieven

- Tastbare voordelen
- Stijgende kosten

Discussie

Compenserende macht

Gedragsafhankelijkheid

Afstemming op alle niveaus

Rechtvaardigbaar met hoge onzekerheid

Positieve perspectieven

- Tastbare voordelen
- Stijgende kosten

Praktische implicaties

Afstemming van verwachtingen

Vermogen publieke opdrachtnemer

- Investeren in kennis en capaciteit

Gewicht Go/No-Go-beslissing

- Tijd- en budgettoewijzingen

Manoeuvrerruimte op projectniveau

- Minimale specificatie eisen

Plaats voor innovatie

- Prioriteitenstelling, middelen en risicotolerantie

Omgaan met vroege zichtbaarheid kosten • Opzettelijke risicobeperking, niet als mislukking

Conclusie

De weg naar de tweefasenaanpak

Conclusie

De weg naar de tweefasenaanpak

Positief beeld

- **Vroegtijdige betrokkenheid van aannemers**
- **Uitgestelde prijsvorming**
- **Voorspelbare uitvoering**
- **Aantrekkelijk voor aannemers**

Conclusie

De weg naar de tweefasenaanpak

Kosten publieke OG

- **Compenserende macht**
- **Beperkte corrigerende werking Go/No-Go**

Conclusie

De weg naar de tweefasenaanpak

Kwetsbaarheid

- Gedragsafhankelijk
- Terugval in wij-zij dynamiek

Conclusie

De weg naar de tweefasenaanpak

Selectief toepassen

- Behalen doelstellingen
- Kosten en eisen
- Ongeschikt voor grootschalige toepassing
- Grote onzekerheid en complexiteit

Een zinvolle, maar veeleisende aanpak

Two Phases, Twice as Good?

*Exploring Stakeholder Perspectives on the Two-Phase
Procurement Approach in Policy and Practice*

10 april 2026

Bijeenkomst NAP SIG Project Management

